ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 113, Şubat 2021, s. 435-451

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.48907>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

15.01.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

28.02.2021

Avni AYTEKİN

MEB, Eğitim Programları ve Öğretimi
avfizikci@gmail.com

Esra Duygu ERKOL

MEB,Okul Öncesi Öğretmeni
esraduyguerkol@hotmail.com

OKUL ÖNCESİNDE YARATICI DRAMANIN ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BECERİLERİNE KATKISI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Öz

Bu çalışma, bir yöntem olarak uygulanmakta olan Drama Uygulamaları etkinliklerinin öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal becerilerine olan katkısı üzerine görüşlerinin yer aldığı değerlendirmedir. Çalışmada nitel araştırma modellerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışma, 2019-2020 eğitim öğretim yılı I. döneminde Aydın ili Germencik ilçesinde bulunan farklı ana okul ve anasınıfları bünyesinde görev yapan yirmi öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu oluşturulurken, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler, nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz yöntemiyle analiz edildi. Çalışmada, öğretmenler fiziki donanımın yaratıcı drama uygulamalarını gerçekleştirmek için yeterli olmaması, materyal eksikliği kostüm, maske vb. maddi imkânlarının anasınıfları kaynaklarına yeterince aktarılamaması, öğretmenin özgüven eksikliği, çevrenin bu yönetime yönelik bilinçli bakış açısına sahip olmaması gibi zorluklarla karşılaşmalar da yaratıcı drama uygulama etkinliklerini önemsedikleri ve bu tür uygulama etkinliklerinin hem öğretmen hem de öğrencileri çok yönlü geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okul iklimi ve kültürüne olumlu katkılar sunduğu bireysel ve

toplumsal değerleri koruduğu ve olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bu olumlu katkılarına ek olarak bazı velilerin süreç başındaki endişelerinin süreç sonunda ortadan kalktığı gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yaratıcı Drama Uygulama etkinlikler, öğretmen görüşleri, Sosyal Beceri

AN EVALUATION ON THE CONTRIBUTION OF CREATIVE DRAMA TO THE SOCIAL SKILLS OF TEACHERS AND STUDENTS BEFORE SCHOOL

Abstract

This study is an evaluation that includes the opinions of Drama Practices activities applied as a method on the contribution of teachers and students to social skills. In the study, action research design, one of the qualitative research models, was used. The study was carried out with twenty teachers working in different kindergartens in Germencik district of Aydın in the first semester of the 2019-2020 academic year. While forming the study group, criterion sampling technique, which is one of the purposeful sampling methods, was used. The data of the study were collected using semi-structured interview forms. The data obtained were analyzed by descriptive analysis method, one of the qualitative data analysis techniques. In the study, the teachers stated that physical equipment is not sufficient to perform creative drama applications, lack of materials, costumes, masks, etc. Although they faced difficulties such as not being able to transfer their financial resources to kindergarten resources, lack of self-confidence of the teacher, and the environment not having a conscious point of view towards this method, it was concluded that they care about creative drama application activities and that such practice activities develop both teachers and students in a versatile way. In addition, it was observed that it made positive contributions to the school climate and culture, protected individual and social values and positively affected. In addition to these positive contributions, it was observed that some parents' concerns at the beginning of the process disappeared at the end of the process.

Keywords: Creative Drama Practice activities, teachers' opinions, Social Skills

Giriş

Dünyanın hızla gelişimi, yenilenmeyi ve değişimi de beraberinde getirmektedir. Yaşanan bu değişimlere paralel olarak Okul öncesi öğretmenlerinden, öğrencilerinden değişime ayak uydurabilmeleri için yenilikleri ve gelişmeyi kavrayan, keşfeden, yönetebilen bunun yanında kendi üzerine düşen sorumlulukların da farkında olabilmesi, karşılaştığı sorunlarda birlikte çalışabilmesi, yaratıcı ve üretken olabilmesi, iletişim ve problem çözme becerilerine sahip olması beklenmektedir. Bireylere istenilen bu becerileri kazandırabilmek için eğitim yaşamlarının ilk yıllarından itibaren öğretmenler tarafından çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin en önemlilerinden biri de dramadır.

Drama; Bir düşünceyi beden diliyle hareket ederek, devinimle anlatımdır. İçsel bir durumun, bir tasarımın, bir düşüncenin eyleme dönüşmesidir. Drama ile birey düşünür, plan yapar, organize eder ve düşüncesini eyleme dönüştürerek uygular. Bu süreçte de yaşantılar yoluyla yeni davranış

ve duyguları öğrenir, deneyim sahibi olur. Böylece birey duygularını kontrol edebilme, değiştirebilme, düşüncelerini ifade edebilme, konuşarak iletişim kurabilme gibi yeteneklerini geliştirir(Okvuran, 2003)

Dramanın bir alt kolu durumunda yer alan Yaratıcı Drama Uygulamaları da bir o kadar önem arz etmektedir. Yaratıcı Drama Uygulamaları; İnsan varlığının yaratıcı kılınması, yeni neslin geleceğe hazırlanması daha nitelikli insan yetiştirmesi, daha nitelikli isteklere yönelebilmesi için evrensel bir gereksinimdir. Drama, insanın kendini duygudaşlık(Empati) kurarak başkalarının yerine koyması ile çok yönlü gelişmesini, bireyin kendini ifade edebilmesini, yaratıcı olmasını, öğrenme sürecinde aktif ve istekli olmasını sağlayan bir yöntemdir.

Drama, yaşam içerisindeki gerçek ve imgesel anların, bir lider tarafından yönetilen grup ile birlikte hem oyunsu süreçlerin hem de tiyatro tekniklerinin kullanıldığı canlandırmalar ve oynamalar olarak tanımlanmıştır. Drama yoluyla bir kavramın, düşüncenin, konunun, olayın, yaşantının beden diliyle anlatımı aynı zamanda içsel bir durumun, bir tasarının, bir düşüncenin eyleme dönüşmesi gerçekleşmektedir(Morgül, 1999).

Okullarda bu yöntemin okul öncesi öğretmenleri tarafından uygulanması ile okul öncesi öğrencileri de bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal gelişim alanları ve insani, ahlaki ve kültürel değerleri planlı ve düzenli bir şekilde kazanırlar.

1997 yılında YÖK Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması programında “ Sınıf Öğretmeni” ve “Okul öncesinde Drama” derslerine zorunlu olarak yer vermiştir. Okul öncesi Dönemde çocuklar, zihinsel, sosyal, duyuşsal, dilsel ve devinişsel gelişimlerinin büyük bir kısmını tamamlarlar. Bu nedenle okul öncesi dönemi çocuklarının; yapmaya ve yaşamaya dayalı etkinliklerde yer almaları gerekir. Bilişsel düzeyde bilgi aktarımının yoğun olmadığı, öğrenmeye ilgi uyandıracak etkinliklerle kendilerini her biçimde ifade olanağının sunulduğu, yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri ve öz güvenlerinin desteklendiği eğitim ortamlarının sağlanması gerekmektedir(Okvuran, 2003)

Çocuğun temel ihtiyaçlarından biri olan oyun çocuğun en doğal dilidir. Oyunların geliştirilmiş bir yanı olan drama bu nedenle okul öncesi eğitim döneminde önemli bir yere sahiptir. Drama okul öncesi eğitimde müzik, Türkçe, dil, okuma yazmaya hazırlık, sanat, fen ve matematik etkinliklerinde kullanılabilecek bir yöntem ve başlı başına ayrı bir etkinlik olarak da program içinde yer almaktadır(Öztürk ve Adıgüzel,2008).

Drama temel biçimi olan “...mış gibi”yapma, çocukların farklı davranış ve olaylarla başa çıkabilmesine yardımcı olur. Bu çalışmalar içinde değişik olaylara karşı tepkiler, istekler ve düşünceler oluşturulabilir. Bu anlamda rol oynama, en basit ve kolay uygulanabilecek tekniktir. Burada öğretmenin yapması gereken, çocuklara belli sosyal yaşantı durumları vererek kendilerini ya da başka insanları oynamalarını sağlamak olmalıdır. Rol oynama çalışmalarının sanatsal boyutundan çok kazanım boyutu göz önünde bulundurulmalıdır. Yani, çocukların sosyal ilişkiler konusunda düşünce ve algılarını farklılaştırmaları ve zenginleştirmeleri beklenmelidir(Öztürk ve Adıgüzel,2008).

Drama okul öncesi dönemdeki çocuğun etkili ve kalıcı öğrenmesini destekleyecek bir öğrenme yöntemi olarak kabul edilmektedir. Dramanın eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesi, çocuklara drama uygulayan öğretmenin, yöntemin gerektirdiği davranışlara sahip olmasını da zorunlu kılar(Önder,2009). Drama,eğitimin kalitesini arttırmada Okul öncesinde 3-6 yaş kişilik ve karakter gelişiminin temellerinin atıldığı yaş olması nedeniyle çocuklarımızın eğitimlerinde ve

kazanımlarında büyük rol oynar. Aynı zamanda Drama Okul öncesi Öğretmenlerinin ve Çocuklarının Eğitim hayatında, sosyal becerilerinde farkındalık yaratmak, Klasik eğitim anlayışından edinilen tecrübelerden faydalanmak bunun yanında yenilikçi yaklaşımların benimsendiği bir süreç içerisinde yer almalarını sağlamak, Eğitime doğru yön verebilmek, yaratıcı drama uygulamalarını müfredata entegre etme becerisine olan bakış açılarında özgün çalışmalar ortaya koymalarına fırsat sunar.

Bireyin yaşamında sosyalleşme süreci ayrı bir öneme sahiptir. Sağlıklı olarak sosyalleşen bireyler toplumsal işlevlerini sağlıklı biçimde yerine getirebilirler. Sosyal beceriler, kişilerin başkaları ile olumlu etkileşimleri başlatmaları ve sürdürmeleri için önemli davranış elemanlarıdır (Westwood, 1993, akt: Avcıoğlu, 2001).

Okula düşük sosyal yeterlilikle giren çocuklarda sıklıkla, akranlar tarafından red edilme, davranış problemleri ve düşük akademik başarı gibi problemlerle karşılaşmaktadır (Alexander, Entwisle and Dauber, 1993; Cooper and Farran, 1988; McClelland, Morrison and Holmes, 2000, akt: McClelland, Morrison, 2002.). Bu bilgiler, çocuğun erken dönemde sosyal becerileri sağlıklı biçimde kazanmasının önemli olduğunu göstermektedir. Sosyal becerilerin gelişiminde temelleri atacak kurumlar ise önce aile ve daha sonra okul öncesi eğitim kurumlarıdır.

Alanyazında yapılan araştırmalarda yaratıcı drama uygulamaları eğitiminin ülkemizdeki gelişimi; öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yaratıcı drama uygulama etkinliklerine yönelik Türkiye’de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi, yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal becerilerine etkisi, Okul öncesi Eğitimde Drama Yöntemi ile işlenen değerler eğitimi derslerinin farkındalık düzeyi üzerindeki etkisi, Drama yolu ile karar verme becerisinin kazandırılması, Anaokulu öğretmenlerinin eğitim programlarında drama etkinliklerine yer verme durumlarının incelendiği görülmüştür.

Okul öncesi ile ilgili yapılan araştırmalar arasında yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi, drama uygulamalarının okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının tutumları, sosyal beceriler, değerler eğitimi, çevre farkındalığı etkisi, planlama, eğitim programlarında yer verme durumu, drama yöntemi, akademik başarı, aday öğretmenler, karar verme becerisi üzerine yapılan çalışmalar yer almaktadır. Ancak yapılan diğer çalışmalarla birlikte yaratıcı drama uygulama etkinliklerinin öğretmenlerin sınıflarında aktif kullanımını sağlamak ve mesleki gelişimini desteklemek yönünde yeterli uygulama çalışmalarının az sayıda yapıldığı ya da hiç yer verilmediği görülmektedir.

Ulusal literatüre bakıldığında yaratıcı drama uygulama çalışmalarının akademik başarı ve tutum gibi dar bir alan ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Oysa ki dramanın kalıcılık, motivasyon ve sosyal beceri gibi farklı değişkenlere etkileri araştırmacılar tarafından bireysel çalışmalarla incelenmektedir. Bu yüzden drama alanındaki çalışmaların çeşitli değişkenler (akademik başarı, motivasyon, tutum, kalıcılık, sosyal beceri) üzerindeki etki büyüklüklerinin araştırıldığı bir uygulama çalışmasına ihtiyaç vardır.

Literatüre bakıldığında yurt dışı çalışmalarında drama yönteminin etkililiğinin Conard & Asher (2000) 11 çalışma ile benlik kavramı üzerinden; Lee, Patall, Cawthon, & Steingut (2015) 47 çalışma ile akademik başarı, tutum, motivasyon ve sosyal beceri üzerinden ele alındığı görülmüştür. Türkiye’de yapılan çalışmalarda drama yönteminin etkililiğini Batdı & Batdı (2015) 40 çalışma ile akademik başarı üzerinden, Ulubey & Toraman (2015) 65 çalışma ile akademik başarı üzerinden, Akdemir & Karakuş (2016) 27 çalışma ile akademik başarı üzerinden Cantürk

Günhan (2016) 22 çalışma ile akademik başarı üzerinden, Toraman & Ulubey (2016) 30 çalışma ile tutum üzerinden ele almışlardır.

Eğitim alanında yaratıcı dramayı kullanarak yapılan çalışmalar incelendiğinde yüksek lisans ve doktora düzeyinde yapılmış birçok araştırma olduğu görülmektedir. Ancak yapılan literatür taramasında sadece bu tezleri konu alan bir yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen ve öğrencilerinin sosyal becerilerine katkısı konusunda çalışmasının olmadığı fark edilmiştir.

Ülkemizde drama alanındaki bütüncül resmin ortaya konulması amacıyla bu çalışmada “Türkiye’de yaratıcı drama uygulama yöntemi ile yapılan çalışmaların öğretmen ve öğrenci üzerinde sosyal beceriler üzerindeki etkisi ne düzeydedir?” problemine cevap aranmıştır.

Bu çalışmada amaç: Yaratıcı Drama Eğitimi Uygulamalarının Okul öncesi öğretmenin sosyal becerilerine olan katkısını ve Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Uygulamalarını gerçekleştirirken öğrencilerde gözlenen sosyal gelişim becerilerine olan etkilerini ortaya koymak gerekçeleri oluşturmaktadır. Mesleki anlamda yaratıcı drama uygulamaları hakkında öğretmenin bilgilerini tazelemek, uygulama becerilerini geliştirmek, desteklemek ve gelişimine katkı sunmak, kazanılan ve edinilen donanımın öğrencinin sosyal gelişimine olan etkisi bizim araştırma konumuzu oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1- Yaratıcı Drama Uygulamalarını bir yöntem olarak sınıfta kullanıyor musunuz? Uyguluyorsanız bunu bir örnekle açıklayınız?

2- Yaratıcı Drama Uygulamalarınıza katılan öğrencinizin Sosyal Becerilerinin desteklendiğine inanıyor musunuz? Bu sosyal becerileri yazınız?

3-Sınıfta Yaratıcı Drama Uygulamalarına katılan ve katılmayan öğrenci grubu arasındaki farklılıklara yönelik görüşler nelerdir?

4-Dramanın mesleki gelişiminize ve sosyal becerilerinize olan katkıları nelerdir?

2-Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, veri analizi, geçerlik ve güvenirlik yer almaktadır.

2.1.Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmanın temelinde keşfetmek istediğimiz temel bir olgu vardır (Creswell, 2017), ayrıca nitel yöntemler derin ve ayrıntılı konularda bize çalışmaya imkân verir (Patton, 2018). Nitel yaklaşımlarda amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır.

Eylem araştırmasının en temel özelliği uygulayıcının bizzat kendisi ya da dışarıdan bir araştırmacı tarafından yapılabilir olmasıdır. Araştırmacı dışarıdan bile olsa eylem araştırması uygulamayı olumlu yönde etkilediğinden, katılımcı gözlemci konumundaki araştırmacı araştırma sürecinde uygulayıcılarla işbirliği yapar ve gerektiğinde uzmanlık alanı gereği uygulamaya katkıda bulunabilir. Uygulayıcılar da kendi uygulamalarını araştırmacıya açarak araştırmaya katkıda bulunurlar. Böyle bir araştırma sürecinde araştırmacı ile uygulayıcı arasında yoğun bir etkileşim ve paylaşım söz konusu olması nedenleriyle araştırmada eylem araştırması deseni seçilmiştir(Yıldırım ve Şimşek, 2006)

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılı I. döneminde Aydın ilinin Germencik ilçesinde bulunan anaokulu, anasınıfı türünde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme çalışma amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Ölçüt örnekleme mantığı, önceden belirlenmiş bir dönemdeki ölçütleri karşılayan tüm durumları gözden geçirmek ve incelemektir. Germencik ilçesinde görev yapan 30 Okulöncesi öğretmeni arasından Yaratıcı Drama'ya aktif katılım gösterecek, katkı sunacak gönüllü öğretmenlerden 25 kişi tercih edilmiştir. Seçilen ve eğitime katılan 25 öğretmen arasından araştırma için 20 öğretmen çalışmaya katkı sağlamayı kabul ettiler. Araştırmaya katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler Tablo. 1'de verilmiştir. Patton (2018), geleneksel olarak araştırmacılara, katılımcıların kimliklerini korumak adına katılımcıların isimlerini değiştirerek takma ad kullanmalarını tavsiye etmektedir. Bu araştırmaya katılan öğretmenler ÖK1,ÖK2,ÖK3,ÖK4,ÖK5,ÖK6,ÖK7,ÖK8,ÖK9,ÖK10,ÖK11,ÖK12,ÖK13,ÖK14,ÖK15,ÖK16,ÖK17,ÖK18,ÖK19,ÖK20 şeklinde kodlar verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler

Öğretmen	Cinsiyet	Mes. Kıdem	Branş	Eğt. Durumu	Görev Yap. Türü
ÖK1	K	20	Okul öncesi	Lisans	Anaokulu
ÖK2	K	18	Okul öncesi	Yüksek Lisans	Anasınıfı
ÖK3	K	16	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK4	K	16	Okul öncesi	Lisans	Anaokulu
ÖK5	K	12	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK6	K	12	Okul öncesi	Lisans	Anaokulu
ÖK7	K	11	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK8	K	11	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK9	K	11	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK10	K	11	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK11	K	11	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK12	K	10	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK13	K	10	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK14	K	9	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK15	K	9	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK16	K	9	Okul öncesi	Lisans	Anaokulu
ÖK 17	K	8	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK18	K	8	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK19	K	8	Okul öncesi	Lisans	Anasınıfı
ÖK20	K	5	Okul öncesi	Lisans	Anaokulu

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin yirmisi kadındır. Bir öğretmen 20 yıllık, bir öğretmen 18 yıllık, bir öğretmen 5 yıllık, iki öğretmen 16 yıllık, iki öğretmen 12 yıllık, beş öğretmen 11 yıllık, iki öğretmen 10 yıllık, üç öğretmen 9 yıllık, üç öğretmen 8 yıllık mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmadaki öğretmenlerin tamamı Okul öncesi öğretmen grubundan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 19 öğretmen lisans düzeyinde, Araştırmacı rolündeki bir öğretmen yüksek lisans eğitim durumuna sahiptir. Araştırmada beş öğretmen Anaokulunda, on beş öğretmen İlkokul kademesinde Anasınıfında görev yapmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda kullanılan görüşmelerin en güçlü özelliği göremediklerimiz hakkında bilgi edinme ve gördüklerimiz hakkında ise alternatif açıklamalar yapma fırsatı vermeleridir (Glesne, 2015). Bu araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş yanıtlayıcının kısmen düzeltme, düzenleme hakkı olan ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların da sorulabildiği veya bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebildiği bir görüşme yöntemi olarak nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemi veya tekniğidir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşkın, 2015; Sönmez ve Alacapınar, 2011).

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan soruların anlaşılabilirliği ve yeterliğini test etmek amacıyla öncelikle 2 uzman görüşüne başvurulmuştur. Daha sonra 2 öğretmen ile 20- 25 dakika pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu pilot görüşmeden sonra veri toplama aracında anlaşılmayan herhangi bir soru olmadığı görülmüştür. Bazı sorulara açıklayıcılar eklenerek öğretmenlerin örnekler vermeleri hedeflenmiş ve daha somut veriler elde edilmek istenmiştir. Pilot görüşmede 9 soruya yer verilmiştir. Yaratıcı Drama Uygulama etkinlikleri yapan bir öğretmenle yaklaşık 25 dakika süren bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmeden sonra veri toplama aracına son şekli verilerek 9 sorudan oluşan Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada yer alan öğretmenlerle görüşme için gönüllü olup olmadıkları sorulduktan sonra görüşme yeri ve zamanı birlikte ayarlanmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerin derslerini engellemeyecek zaman dilimlerinde ve mümkün olduğunca okullarında görüşmeye müsait yerlerde yapılmıştır. Zaman ve durumu müsait olmayan bir öğretmenle evinde görüşme gerçekleştirilmiştir. COVID-19 salgını nedeniyle okulların tatil edilmesi sonucu ve salgının/hastalığın bulaşma riskine karşı bir öğretmenle de telefonla görüşme sağlanmıştır. Son hali verilen görüşme formuyla yapılan görüşmeler, 20 ile 25 dakika aralıklarında değişen sürelerde gerçekleşmiştir. Görüşmelerde 20 öğretmen ait bilgiler elle not tutularak kayıt yapılmış ve kaydedilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi, nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analizi kullanılarak yapılmıştır. Betimsel analiz, tema analizinin devamı ve daha ayrıntılı bir şekilde verilerin analizidir. Betimsel analizde görüşme transkriptleri, doküman metinleri ve gözlem notları doğrudan alıntılarla probleme ilişkin veriyi üst tema, kategori ve alt tema altında anlamak ve sunmak esastır. Bir bakıma hangi temada görüşme transkriptlerinde kimin ne söylediğini doğrudan alıntılarla yorum yapmadan vermek, aynı zamanda katılımcıların ilgili temadaki

görüşlerini toplanan dokümanlarla ve gözlem notlarıyla temalarla ilişkilendirerek araştırmanın iç geçerliliğini artıracak şekilde yine o temaya ilişkin doğrudan alıntılarla analizini yapmak yani betimlemek esastır. Kısaca, araştırmada toplanan verilerden (görüşme, gözlem ve doküman) doğrudan alıntılar yaparak verileri okuyucuya betimsel bir tarzda sunmak esastır. Ayrıca veriler betimsel bir yaklaşımla sunulur ve buna ek olarak belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler de ortaya konabilir. Bu araştırmada “tümevarımcı analiz” kullanılmıştır. Bu analiz yaklaşımında amaç, kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Ortaya çıkan kodlar (kavramlar) ve bu kodlar arasındaki ilişkiler (temalar), verilerin altında yatan olguyu ya da kuramı açıklamada kullanılan temel taşlar olarak görev yapmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak araştırmanın amacı, alt problemleri ve görüşme formunda yer alan sorular doğrultusunda gruplanmıştır. Ham veri metinleri betimsel analizi için satır satır dikkatli bir şekilde birkaç defa okunmuş ve okumalar neticesinde elde edilen bulgular doğrultusunda listelenmiştir. Örtüşen kodlar tespit edilmiş ve ortak temalara ulaşmaya çalışılmıştır.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

LeCompe ve Goetz (1982)’e göre geçerlik, araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinir. Dış geçerlik, elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da ortamlara aktarılabilirliğine, iç geçerlik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğine ilişkindir. Güvenirlik ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenirlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşıp ulaşmayacağına ilişkindir (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmasında Lincoln ve Guba (1985) tarafından önerilen “iç geçerlik” yerine “inandırıcılık”, “dış geçerlik” (ya da “genelleme”) yerine “aktarılabilirlik”, “iç güvenirlik” yerine “tutarlık” ve “dış güvenirlik” (ya da “tekrar edilebilirlik”) yerine “teyit edilebilirlik” (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2006) alternatif kavramlar kullanılmıştır.

Araştırmada inandırıcılığın sağlanabilmesi için öğretmenlerle 20-25 dakika sürelerle “uzun süreli etkileşim”, farklı özelliklere sahip katılımcıların araştırmaya dâhil edilmesiyle “çeşitleme” ve araştırmadaki veriler ile bu verilere ilişkin sonuç ve yorumların veri kaynaklarıyla (katılımcılarla) teyit edilerek “katılımcı teyidi” stratejileri kullanılmıştır. Araştırmada aktarılabilirliği sağlamak için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ayrıca elde edilen veriler derinlemesine analiz edilmiş ve bulgular bölümünde doğrudan alıntılara yer verilerek okuyucuya aktarılmıştır. İnanırıcılığın ve aktarılabilirliğin sağlanması bakımından araştırmanın geçerli olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada teyit edilebilirliği sağlamak için araştırma sürecinde ses kaydı kabul etmeyen öğretmenlerle elle not alınarak görüşme kayıtları gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tüm öğretmenlerle görüşmeler kaydedilmiştir. Ham veriler analiz aşamasında açık kalmıştır. Bulgular sunulurken oluşturulan anlamlar ham veri metni ile karşılaştırılarak yazılmıştır. Ayrıca analiz aşamasında yapılan kodlamalar gerektiğinde böyle bir incelemeye sunulması için saklanmıştır. Son olarak araştırmada tutarlığın sağlanması için elde edilen veriler analiz edilirken araştırmacılar kendi içinde kodlamada tutarlı olmuş ve tesadüfi seçilen iki veri seti nitel araştırma tecrübesine sahip iki araştırmacı tarafından kodlanmış ve güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Daha sonra iki araştırmacı tarafından yapılan analizler arasında tutarlık incelemesi yapılmıştır. Güvenirlik

katsayısını hesaplamada, Miles ve Huberman (2016) tarafından geliştirilen $P = (Na/Na+Nd) \times 100$ formülü kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda, iki araştırmacı arasında birinci görüşme (Ö2) kaydına ait % 76, ikinci görüşme (Ö8) kaydına ait % 72 oranında uyum tespit edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006), birden fazla araştırmacının veri analizinde birlikte çalıştığı durumlarda, kodlama güvenirliğinin en az % 70 düzeyinde bir güvenirlik yüzdesine ulaşmak gerektiğini belirtmiştir. Bu bakımdan araştırmada verilerin kodlama tutarlığın sağlandığı ve araştırmanın güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 2. İki Kodlayıcı Arası Güvenirlik

Veri Seti	Görüş Birliği (Na)	Sayısı	Görüş Ayrılığı (Nd)	Sayısı	Güvenirlik (P)
Ö2'ye ilişkin görüşme kaydı	16		4		80
Ö8'e ilişkin görüşme kaydı	15		5		75

3. Bulgular

Bu çalışmada Aydın Germencik ilçesi okul öncesi öğretmenlerin Yaratıcı Drama Uygulamalarının öğretmen ve öğrenci üzerindeki sosyal becerilerinin gelişimine yönelik değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda Aydın Germencik ilçesinde eğitimde yaratıcı drama uygulamaları yönteminin etkililiği çeşitli değişkenler üzerinden betimsel analiz ile değerlendirilerek yorumlanmıştır.

3.1.Yaratıcı Drama Uygulamalarını bir yöntem olarak kullanılıp kullanılmadığı Temasına Yönelik Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenlerden alınan görüşlere dayanılarak disiplinler arası geçişle Yaratıcı Drama Uygulamalarını değerler eğitimi kazandırmada, tanışma ve kaynaşma etkinliklerinde, belirli gün ve haftalar, canlandırma, rol yapma, doğaçlama vb. konuların işlenişinde bir yöntem olarak dramayı kullandıkları görülmüştür. Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamalarını bir yöntem olarak kullanıyor musunuz? Uyguluyorsanız bunu bir örnekle açıklayabilir misiniz? İlişkin değerlendirmelerine ait görüşleri doğrudan aktarım yolu ile verilmiştir.

Araştırmada “yaratıcı drama uygulamalarını bir yöntem olarak kullanıyor musunuz? Uyguluyorsanız bunu bir örnekle açıklayabilir misiniz?” temasına yönelik öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Sınıfımda Yaratıcı Drama Uygulamalarını bir yöntem olarak uyguluyorum. Yağmurun Oluşumu, Bedenim Daire, Sınıf Kuralları vb. Bedenim Daire: İlk önce oturdukları yerden çocuklardan işaret parmaklarıyla havada daire çizmeleri istenir. Sonra tek ve iki elleriyle daire çizmeleri, ardından tek kol çift kol ve bütün vücutlarıyla daire çizmeleri istenir. Sonra çocuklar ayağa kalkar iki kişi ellerini karşılıklı birleştirerek daire oluştururlar. Ardından bütün grup el ele tutuşarak daire oluşturur.”ÖK5

“Özellikle belirli gün ve haftalarda bu yöntemi kullanıyorum. Değerler eğitiminde de çok faydalı oluyor.Yerli malı haftasında Pazar yeri kurma ve alış-veriş yapma, Meslekler konusunda kostümlü canlandırmalar, Kızılay haftasında canlandırma vb.”ÖK8

“Çocukların tanışmaları ve kaynaşmaları amaçlı bu yöntemi uygulıyorum. Çocukların kendilerine bir eş bularak ikili gruplar oluşturmaları istenir. Kişiler sıra ile birbirlerine kendilerini tanıtırlar. Tanıtma işlemleri bittikten sonra ikili eşler grup içine yönelerek herkesten sıra ile kendini eşi gibi tanıtması istenir.”ÖK13

“Sınıfımda Yaratıcı Drama Uygulamalarını bir yöntem olarak uyguluyorum. Tanışma oyunlarından bir tanesini kullandım. Herkes iki elini de beline koyar ve donmuş halde bekler. Sınıftan iki kişi seçilir, biri ebe olur diğeri ona yakalanmadan kaçır. Kaçarken isterse arkadaşının koluna girerek kendisi donan kişinin yerine geçer, bu sefer yerine geçtiği kişi kaçmaya çalışır. Hem ısınma hem de çocukların birbirleriyle kaynaşması açısından etkili ve eğlenceli bir etkinlik olmuştur.”ÖK14

“Sınıfımda yaratıcı dramayı sık sık uygulamaya gayret ediyorum. Öğrencilerimin en çok okuduğum hikaye kitaplarını canlandırırken eğlendiğini keşfettim. Sonradan canlandıracaklarını bildikleri zaman daha dikkatli dinlediklerini gözlemledim. Bol karakterli hikayeler seçmeye özen gösteriyorum. Onun dışında sık sık hikaye devam ettirerek oynuyoruz. yaratıcılıklarının geliştiğine inanıyorum. Daire şeklinde oturup ellerine farklı nesneler verip onu amacın dışında başka bir şeye benzetme oyununu da sık sık kullanıyorum. Hayvanları canlandırma, su döngüsü gibi etkinliklerde, kızılây haftasında bir olay yeri yaratıp herkese görev belirleyip doğaçlama yapımları gibi etkinliklerde sıklıkla drama etkinliklerine yer veriyorum.”ÖK20

3.2. Yaratıcı Drama Uygulamalarınıza katılan öğrencinizin Sosyal Becerilerinin desteklendiğine inanıyor musunuz?Bu sosyal becerileri yazınız? Varsa bu temaya yönelik görüşler nelerdir?

444

Aşağıda Tablo 3 te belirtilen araştırmaya katılan öğretmenler yaratıcı drama uygulamaları etkinlikleri “öğrenci boyutu” ele alınarak değerlendirdikleri görülmektedir. Öğretmenler yaratıcı drama uygulamaları etkinlikleri; öğrencilerinde Sorumluluk duygusunu geliştirmesi,Sosyalleşme,Özgüven gelişimi,Yaratıcı Düşünme ,Karar verebilme,Yaparak yaşayarak öğrenme becerisi,İletişimin gelişmesi,Etkileşim,,işbirliği,Liderlik yapma,lideri izleme,Model alma ,Empati,Saygı,Sabır,Kendini doğru ifade edebilme,Duygularını paylaşma,Karar verebilme,Girişkenlik,Kurallara uyma,Kendini topluluk önünde ifade edebilme becerisi,Kendini keşfetme,Yeni öğrenmeler sağlama,Çevreye duyarlı olma,Grup etkinliklerine kendi isteği ile katılma,bu tür etkinliklerle öğrencilerini her yönüyle tanıma fırsatı bulduklarını olumlu katkı sunmasından dolayı yapılmasını önemsediklerini belirtmişlerdir.

Okul öncesinde uygulanan Yaratıcı Drama Uygulamalarının öğrencinin Sosyal Becerisine etkisi temasına yönelik öğretmen görüşlerine aşağıda doğrudan aktarım yolu ile yer verilmiştir.

Tablo 3. Yaratıcı Drama Uygulamalarının öğrencide sosyal becerilerine etkisi

Yaratıcı Drama Uygulamalarının	Öğrenci boyutu	Sorumluluk duygusunu geliştirmesi Sosyalleşme Özgüven gelişimi Yaratıcı Düşünme Karar verebilme Yaparak yaşayarak öğrenme becerisi
--------------------------------	----------------	---

	<i>İletişimin gelişmesi Etkileşim, işbirliği Liderlik yapma,lideri izleme, Model alma Empati, Saygı, Sabır, Kendini doğru ifade edebilme, Duygularını paylaşma, Karar verebilme, Girişkenlik, Kurallara uyma, Kendini topluluk önünde ifade edebilme becerisi Kendini keşfetme Yeni öğrenmeler sağlama, Çevreye duyarlı olma, Grup etkinliklerine kendi isteği ile katılma,</i>
--	---

“Saygı duyma,işbirliği,kurallara uyma”ÖK4.

“Evet.Kendini topluluk önünde ifade eder,Sorumluluklarını yerine getirir,Kendini yaratıcı yollarla ifade eder”ÖK5.

“Evet.Kendini ifade edebilme becerisi,Konuşan kişiyi sabırla bekleyebilme,gerektiğinde liderlik yapma”ÖK7.

“Evet.çevreye duyarlılığı,iletişim becerisini ve sorumluluk duygusunu destekliyor”ÖK9.

“Lider olma,lideri izleme,grup etkinliklerine kendi isteği ile katılma”ÖK10.

“İletişim,empati,saygı”ÖK11.

“Evet inanıyorum.1.Özgüveni geliyor,2.Empati duygusu geliyor.3.Sorumluluk alma bilinci geliyor”ÖK12.

“Evet.1.Kendini doğru ifade edebilme2.Duygularını paylaşma3.Karar verebilme”ÖK16.

“Girişkenlik,kendini ifade edebilme,sorumluluk alma”ÖK19.

“Drama uygulamalarına katılan öğrencilerin bence ilk başta özgüveni geliyor.Çekingen olan öğrencilerim başta çok katılmak istemezken etkinlik sonunda ne kadar eğlendiğimizi görüp bir sonrakinde daha etkin bir rol almak istiyorlar.Dramanın öğrencilerimde zamanla hayal gücünü ve yaratıcı düşünme becerisini de geliştirdiği,olaylara farklı açıdan bakma,empati gibi beceriler kazandırdığını düşünüyorum.Aynı zamanda bir konu drama yöntemiyle anlatılırken bunu yaparak ve yaşayarak yapma şanslarının olması onlarda öğrenmeyi de kalıcı kılıyor bir konuyu

zaman geçse de uzun süre akıllarında tutup kalıcı öğrenme becerisini de geliştirdiklerini gözlemliyorum''ÖK20.

3.3. Sınıfınızda Yaratıcı Drama Uygulamalarına katılan ve katılmayan öğrenci grubu arasındaki farklılıklara yönelik görüşler nelerdir? Temasına Yönelik Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaratıcı drama uygulamaları etkinliklerine katılan ve katılmayan öğrenci grubu arasındaki farklılıklara yönelik sürecine ilişkin görüşlerine dayanarak öğrenciler arasında farklılıkların bulunduğu bu farklılıkların da özgüven, sosyalleşme, kendini ifade etme, kendine güvenme, yaratıcı, girişken olma ya da olmama durumlarının belirtildiği görülmüştür. Sınıfınızda Yaratıcı Drama Uygulamalarına katılan ve katılmayan öğrenci grubu arasındaki farklılıklar temasına yönelik öğretmen görüşlerine aşağıda doğrudan aktarım yolu ile yer verilmiştir.

Sınıfınızda Yaratıcı Drama Uygulamalarına katılan ve katılmayan öğrenci grubu arasındaki farklılıklara yönelik görüşler nelerdir? Temasına Yönelik Öğretmen Görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

''Farklılıklar vardır. Özgüveni oturmuş aile içinde değer gören bir öğrenci kendini rol yaparken her açıdan çok rahat ifade ederken baskıcı, otoriter bir ailede de yetişen bir öğrenci içe kapanık, utangaçlık, aşırı heyecan ve rolü unutma gözlemlerimdir. Olumlu yönleriyse iletişimin artması, öğretici ve eğlenceli olmasıdır. Olumsuz yönleriyse; sınıfta gürültü olması, heyecan ve rol unutkanlığı yer almaktadır. ''ÖK1

''Yaratıcı drama alan öğrencilerim daha sosyal, kendine güvenen vb. özellikleri daha çok göstermekte iken ilk defa veya sonradan gelen öğrenci bu davranışlara daha az sahip olabilmektedir. Ya da sınıfa uyum sorunu yaşamaktadır. ''ÖK4

''Drama uygulamalarına katılan öğrenciler daha sosyal, kendini ifade ediyor. İletişimi güzeldir. İlk defa okula gelen öğrenci daha pasif, daha sessiz bazıları çekingen olmaktadır. ''ÖK6

Yaratıcı Drama etkinliklerine katılan öğrencim daha girişken, farkındalığı güçlü, daha özgüvenlidir. Bu tarz etkinliklere katılmamış öğrencilerimde ise çekingenlik, sosyal ilişkilerde zayıflık, hayal güçlerinde yaratıcılık olmadığını gözlemliyorum. ''ÖK8

''Yaratıcı Dramanın öğrencinin gelişmesinde çok büyük faydaları olduğuna inanıyorum. Mutlaka sınıfa ilk kez gelen öğrenciyle bu teknikleri birlikte uyguladığımız öğrenci arasında çok fark olabiliyor. Bu farkın ne kadar büyük olacağı biraz da öğrencinin karakterine göre değişebiliyor. Yaratıcı drama uygulamalarına katılan öğrenciler kesinlikle daha özgüvenli, girişken, kurallara uyan, yaratıcı, yardımcı öğrenciler oluyorlar''ÖK20

3.4. Dramanın mesleki gelişiminize ve sosyal becerilerinize olan katkıları nelerdir? Temalı öğretmen görüşlerine ait bulgular

Dramanın mesleki gelişiminize ve sosyal becerilerinize olan katkıları nelerdir? Temalı öğretmen görüşlerine dayanarak öğretmenler aldıkları eğitim sonrasında kendilerinde özgüven, toplumda kendini ifade etme, beden dilini kullanabilme, doğaçlama, empati, farklı bakış açısı kazandırma etkisini bizzat yaşayarak davranışa dönüştürebildikleri görülmüştür.

Dramanın mesleki gelişiminize ve sosyal becerilerinize olan katkıları nelerdir? Temalı öğretmen görüşlerine doğrudan aktarım yolu ile aşağıda yer verilmiştir.

“Kendimi senarist,yönetmen,mutlaka oyuncu,bir de suflör olarak hissediyorum.Kendimi ifade ederken özgüvenimde sağladığı yararlar kalabalık bir topluluk karşısında kendimi daha iyi ifade etme,bazı şeyleri daha geniş bir yelpazede düşünebilme,empatimin gelişmesi,yaratıcılıkta kendimi daha verimli hissetme fırsatı elde ettim”ÖK8

“Olaylara farklı bakış açıları geliştirebilmemi,içinde bulunduğum grupla kaynaşmamı,kendimi kontrol edebilme becerimi arttırdı.”ÖK13

“Grup ve topluluk içinde rahatlama ve kendi düşündüklerimi doğru anlatabilme konusunda çok faydası olmuştur.”ÖK14

“Beden dilini kullanma,doğaçlama ve empati kurma becerilerimi arttırdığını düşünüyorum”ÖK16

“Çok faydasını gördüm.kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı ve özgüvenimi geliştirdi.”ÖK18

“Öncelikle yaratıcı drama bizim üniversite de aldığımız bir dersti fakat orada asla Nilgün TULUK hocamızdan aldığımız gibi etkili bir eğitim almadık.Aldığımız bu kurs aynı branştan bir çok arkadaşım olmasını sağladı ve birbirimizin en komik en içten hallerini gördük.Farklı yaşlardan farklı özellikleri olan bir çok meslektaşımınla günlerce birlikte güldük, eğlendik ve öğrendik. Özgüvenim açısından tabii bir çok yararı oldu. Kendimi genelde yaratıcı biri olarak görürdüm ama bunun diğer arkadaşlarım tarafından da onaylandığını görmek beni mutlu etti. İlk başlarda topluluk önünde konuşmak beni biraz geriyordu ve bu duruşuma bile yansiyordu. Hocamız ayaklarımı düzgünce yere basıp kendime güvenli durmam konusunda sanırım en çok beni uyarmıştır. Yani güven konusunda daha ne olsun.”ÖK20

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yaratıcı drama uygulamaları etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada, eğitim alan 25 okul öncesi öğretmen arasından yirmi beşide kadın olmak üzere çalışma grubunu yirmi okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenlerden biri hariç diğer tüm öğretmenler 8 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem bakımından tecrübeli oldukları söylenebilir. Araştırmadaki tüm öğretmenlerden yirmi dört kişi lisans düzeyi öğrenim durumuna sahiptir. Araştırmadaki öğretmenlerin en az dört yıllık bir fakülteden mezun olmuş olmaları önemli olarak görülse de bir kişi haricinde lisansüstü eğitim almış olmamaları bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Araştırmada yaratıcı drama uygulama eğitimi etkinliklerinden edindikleri donanım ile okullarda sınıflarında daha etkin ve aktif öğrenci katılımı ile uygulama yaptıkları görülmektedir.

Üniversite döneminde alınan Drama eğitiminde çok fazla uygulama fırsatı sunulmamış olması, uygulamaya ayrılan zamanın teorik derslerden arta kalan zaman dilimine yerleştirilmesiyle, sınıf mevcudunun öğrencilerin bireysel olarak kendini ifade etme ve uygulama yapma, özgüvenini yukarıya taşımada yetersiz kalması ve staj dönemlerinin uzun bir dönemi kapsamaması öğretmenlerin bu alandaki mesleki gelişimi konusunda kendini yetersiz, eksik görmesi bir etken olarak değerlendirilebilir. Çalışılan ilçede her anasınıfı ve anaokulundan en az bir öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir.

Yaratıcı Drama Uygulamaları eğitimi sonrasında uygulama yapılan tüm okullarda drama alanında en az bir kaç yöntemin uygulandığı görülmüştür. Yapılan görüşmeler ve uygulamalar sonrasında ve eğitime katılmayan diğer okul öncesi öğretmenlerle yapılan görüşmeler ve geri

dönütler sonucunda okullarda uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinde yöntem olarak en fazla canlandırma, rol yapma tekniğini kullandıkları görülmüştür.

Araştırmada öğretmenler yaratıcı drama etkinlikleri; öğrencilerinde *Sorumluluk duygusunun geliştirilmesi, Sosyalleşme, Özgüven gelişimi, Yaratıcı Düşünme, Karar verebilme, Yaparak yaşayarak öğrenme becerisi, İletişimin gelişmesi, Etkileşim, İşbirliği, Liderlik yapma, lideri izleme, Model alma, Empati, Saygı, Sabır, Kendini doğru ifade edebilme, Duygularını paylaşma, Karar verebilme, Girişkenlik, Kurallara uyma, Kendini topluluk önünde ifade edebilme becerisi, Kendini keşfetme, Yeni öğrenmeler sağlama, Çevreye duyarlı olma, Grup etkinliklerine kendi isteği ile katılma*, gibi davranış ve beceriler kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu tür etkinliklerle öğretmenler öğrencilerini her yönüyle tanıma fırsatı bulduklarını, kendi özgüvenlerinin de yukarıya taşındığını, kendini toplum önünde ifade etmede farkındalık yaşadıklarını ve daha özgüvenli hissettiklerini ve okul iklimine de olumlu katkı sunmasından dolayı yapılmasını önemsediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında yaratıcı drama uygulama etkinliklerinin disiplinler arası geçişlerde daha fazla zaman ayrılarak uygulamaya daha öncelik verilmesi gerektiğini, kapsamının genişletilmesi, aynı zamanda veli üzerindeki etkisi ile öğrenciler sunulan katkı açısından değerlendirilmesi gerektiğini de vurgulamışlardır.

Araştırmada öğretmenlerin öğrencilerin ilgi, yetenek, müfredat entegreli, isteklerini dikkate alarak öğrencilerin bu konuda istekli ve uygulamalarda aktif rol alması, sevmeleri etkinlikte kendilerini rahat hissetmeleri, kendini keşfetme, çevresine kendini gösterme, sosyalleşme, özgüven kazanma gibi amaçlarla etkinliklere katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okula gelen öğrencilerin ilk defa uygulama örnekleriyle karşılaşmaları, okul öncesine ilk defa kayıtlı olmaları, aile içinde ya da bulundukları toplum içinde göç yoluyla gelmiş kırsal bir kesimde yer almanın getirdiği özgüvensiz, çekingen ve öğrencinin konuşmasına, kendini ifade etmesine yeterince fırsat tanınmamış olmasıyla bu etkinliklerde aktivitelere katılımı tetikleyen etkenin çevre faktörü olduğu sonucu çıkmıştır.

Öğrencilerin bu uygulama etkinliklerine katılma nedenlerinin en çok farkındalık, dikkat çekme, kendini daha iyi ifade edebilme, özgüven gelişimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevresine kendini gösterme ve toplumda bir yer edinme amacıyla etkinliklere katılan öğrencilerin olması çevre faktörü anlamında araştırma sonucunu desteklemektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin okul öncesi öğretmeni tarafından yapılan etkinliği önemsemesi, kendilerinin istemesi, etkinliğe devam konusunda özen göstermesi, etkinliğin öğrenciyi mutlu etmesi gibi nedenler uygulamadaki isteklilikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulama sürecinde yaratıcı drama uygulama etkinliklerin bu tür olumlu yönleri yanında karşılaşılan bazı zorluklar da araştırma sonucunda elde edilmiştir.

Bunlar; okulda anasınıfı imkânlarının fiziki donanım açısından canlandırma ve rol yapma tekniğinde kullanılmak için kostümlerin bulunmaması, materyal eksikliği, drama merkezinin her sınıfın fiziki donanımına sahip olmaması, okul maddi imkânlarının anasınıfı kaynaklarına yeterince aktarılamaması, öğretmenin öğrencisini tanıma ve drama yöntem ve tekniklerini uygulamada karşılaştığı özgüven eksikliği gibi zorluklardır.

Velilerin öğrencilerin etkinliğe katılmasında okul öncesini tercih etme ve devamsızlığın önüne geçme noktasında destek olduğu, bazı velilerin okul öncesinin önemi, öğrencideki gelişime olan katkısı sürecinde başında isteksizlik gösterebildiği fakat süreç boyunca veya sonunda bakış açılarının olumlu yönde geliştiği, çoğu velinin ise çocuklarının bu tür etkinliklere katılmasında ısrarcı oldukları sonucuna da ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin bu tür etkinlikler ile öğrencilerin bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimlerine olumlu katkılarını, süreç sonunda okul öncesi şenliklerinde ürün veya performans göstermelerini ve sosyal etkinliklere katılımın olmasını birer kazanım olarak olumlu görmekte ve değerlendirmektedirler.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin her ne kadar bazı zorluklarla karşılaşsalar da yaratıcı drama uygulama etkinliklerini önemsedikleri, etkinliklere yıl boyunca devam ettikleri, bazı velilerin süreç başındaki endişelerinin süreç sonunda ortadan kalktığı, bu tür etkinliklerin öğrencileri çok yönlü geliştirdiği, özellikle sorumluluk bilinci oluşturma, empati ve özgüven kazandırmada etkili olduğu, bireysel ve toplumsal değerleri koruduğu ve olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir;

-Yapılan çalışma sonucunda drama yönteminin öğretmen ve okul öncesi öğrencilerin sosyal beceri olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin öğrencilerin farklı yönlerden gelişmesi amacıyla drama yöntemini kullanmaları önerilmektedir.

- Öğretmenlerin üzerinde durmayı düşündüğü kazanıma göre drama yöntemini tercih etmesi önerilmektedir. Drama yöntemi öğretmenlerin kendini ifade etme ve özgüvenini desteklemesinin yanında öğrencilerin özgüven, empati, sorumluluk becerileri ve bilişsel,duygusal,sosyal,dil alanına geniş bir etkisi olduğu gözlemlenmektedir.

-Yaratıcı Drama Uygulama etkinliklerine yönelik bu makalenin okul öncesi öğretmenleri tarafından okunması, buradan elde edilen sonuçlara dayanarak uygulama etkinliklerinin eğitim içeriğinde daha çok kullanılması mesleki gelişimi desteklemekte olduğunu gösterir niteliktedir.

-Yaratıcı Drama Uygulama etkinliklere ilişkin öğretmenlerle birlikte yöneticilerin de görüşleri alınarak daha kapsamlı yeni bir araştırma yapılabilir.

-Yaratıcı Drama Uygulama etkinliklerini bir yöntem olarak uygulamayan öğretmenlerle ilgili araştırma yapıp neden yapmadıkları incelenebilir.

-Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırma nicel yöntemlerin de kullanıldığı karma bir araştırma yöntemi kullanılarak daha detaylı incelenebilir.

-Araştırma Germencik ilçesinde yapılmıştır.Aydın ilinde veya diğer ilçelerdeki yaratıcı drama uygulama etkinlikler yapan öğretmenlerin görüşleri de alınıp araştırma sonuçları karşılaştırılabilir.

-Hizmetiçi eğitimlerle öğretmenlere yaratıcı drama uygulama etkinlikleri eğitici eğitimliği eğitimi ile önemi ile ilgili uygulama çalışmaları ve bilgilendirmeler yapılabilir.

-Yaratıcı Drama Uygulama etkinliklerinin etkisine dair okul öncesine giden öğrencilerin velilerini de kapsayan çocukların da gördükleri farkındalıklar, gelişim üzerine araştırma bu yönden de detaylı incelenebilir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, H. Ö. (2006). Eğitimde Yaratıcı Drama . Ankara: Natürel Yayınları.

Avcıoğlu, H.,(2001). İşitme Engelli Çocuklara Sosyal Becerilerin Öğretilmesinde İşbirlikçi Öğrenme Yaklaşımı İle Sunulan Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi.

- Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- Büyükkaragöz, S. (1997). Program geliştirme: Kaynak metinler. Konya: Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri (24. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell. J. W. (2017). Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri. (Çev. Ed. H. Özcan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Conard, F., & Asher, J. W. (2000). Self-concept and self-esteem through drama: A meta-analysis. *Youth Theatre Journal*, 14(1), 78–84.
- Creswell. J. W. (2018). Nitel araştırma yöntemleri Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (4. Baskı) (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demir, Ö. (2019). Eğitimde program dışı etkinlikler. N. Köksal ve Z. Ayvaz Tuncel (Ed.), *Eğitimde Program Dışı Etkinlikler* (ss. 20-38) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2007). Eğitimde program geliştirme (10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dinçer, S. (2014). Eğitim bilimlerinde uygulamalı meta-analiz. Pegem Akademi.
- Higgins, J. P. T., Thompson, S. G., Deeks, J. J., & Altman, D. G. (2003). Measuring inconsistency in meta-analyses. *BMJ*, 327(7414), 557–60
- Glesne, C. (2015). Nitel araştırmaya giriş (5. Baskı). (Çev. Ed. A. Ersoy, P. Yalçınoglu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kılınç, H. H. (2015). Ortaokullarda sosyal kulüp etkinlikleri kapsamında yapılan toplum hizmeti çalışmalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish*.
- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. U. (1998). Çocuk eğitiminde drama: Yöntem ve uygulamalar. İstanbul: Eplison Yayıncılık
- Görkem, D. (2012). İlköğretim öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma (Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Guba, E.G. ve Lincoln, Y.S. (1998) *Competing paradigms in qualitative research*.
- İşmen, A.E., Yıldız, S. (1996). Okul Öncesi Dönemde Okul Aile İşbirliği ve Ebeveynin Eğitime Katılımı. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. Sayı:44. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan Ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yay. Kağıtçıbaşı, Ç., Bekman, S., Sunar, D. (1993). *Başarı Ailede Başlar (Çok Amaçlı Eğitim Modeli)*. İstanbul: Ya-pa.
- Kandır, A., (2001). Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri Ve Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*. 151:102-104
- Kitson, N., & Spiby, I. (2002). *Drama 7- 11: Developing primary teaching skills*. Routledge.

- Krosnick, J. A., & Alwin, D. F. (1989). Aging and susceptibility to attitude change. *Journal of personality and social psychology*, 57(3), 416.
- Köksal Akyol, A. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 179.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). Nitel veri analizi(2.Baskı). Ankara:Pegem Akademi.
- Okvuran, A. (2003). Dramaya Yönelik Tutumlar. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara
- Önder, G. (2016). 2016-2017 Öğretim Yılı Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (2. Baskı). (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ulubey, Ö., & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması. *M.K. Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32).
- Ulutaş, A. (2011). Okul öncesi dönemde drama ve oyunun önemi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 232–242
- Üstündağ, T. (2004). Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü (6. Baskı), Ankara: Pegem A Yayınları (1985)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık